

DĖL KO KARIAUTI

PREZIDENTAS JOHNSONAS KARIKATŪRISTŲ SUVAŽIAVIME NUŠVIETĖ JAV POLITIKOS TIKSLUS VIETNAME, KUR SIEKIAMA GEROVĖS IR NEPRIKLAUSOMYBĖS. — TO PATIES SIEKTI PREZIDENTAS KVIETĖ IR KOMUNISTUS. — GRAŽIAI NÜPIESTĄ ATEITIES PAVEIKSLĄ PAVERTE KARIKATŪRA, NES LIGŠIOLINĖ PRAKTIKA NEDUODA JOKIŲ VILČIŲ TOKIAM BENDRADARBIAVIMUI. — UŽMOKESTIS ANTIKOMUNISTAMS: MIRTIS AR GERIAUSIU ATVEJU TREMTIS. — PAVYZDŽIAI AZIJOJE IR DOMINIKOS RESPUBLIKOJE.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Ketvirtadienį, gegužės 13 d., prezidentas Johnsonas kalbėjo Washingtone susirinkusiai Amerikos laikraščių... karikatūristų sąjungai. Mūsų terminas 'karikatūra' nevisai atitinka amerikonišką "cartoon". Paskutinis gali būti ir nepašiepamo pobūdžio. Tuo tarpu 'karikatūra' pagal Skardžiaus Kalbos Vadovą yra darytas, pašepiamas paveikslas. Amerikiečių spaudoje pasitaiko ir ne pašepiamų "cartoon'ų". Ir todėl jų kūrėjus gal ir netikslu būtų pavadinti 'karikatūristais'. Iš kitos pusės, prezidentas dažniau yra atvaizduojamas iš juokingos pusės, už tat jis humoristiniai ir pastebėjo, kad jo asmeninis sąlytis su šios rūšies kūrėjais nėra pavojingas. Sugadinti savo paties karikatūrų jis negali! Pagaliau ir žmonės domisi daugiau karikatūromis negu "gražiais" paveikslais. Karikatūra dažnai yra iškabingesnė, negu ilgi straipsniai ar gražūs piešiniai. Neseniai, pavyzdžiui, laikraščiuose pasirodė karikatūra vaizduojanti prezidentą šokantį su dramblu — respublikonų simboliu. Iš tiesų, bent užsienio politikoje, respublikonų parama jam yra itin naudinga. Prezidento kalba karikatūristams buvo skirta tai amerikiečių visuomenės daliai, kuri vis dar negali suprasti, kodėl reikia kariauti Vietnamą. Pabrėžęs, kad amerikiečių pasitraukimas iš to krašto būtų baisus smūgis šio krašto interesams,

sams, prezidentas Johnsonas paneigė skleidžiamus gandus, kad patys vietnamiečiai nenori priešintis komunistų agresijai. Vien tik nuo jo išrinkimo prezidentu iki šiol žuvo 12.000 vietnamiečių. Ar tokia auka reiškia, kad jie nenori priešintis?

Pareiškęs, kad Amerika jėgos pavartojimui Vietnamą priešinasi "su neribota" kantrybe ir tokiais pat resursais, prezidentas daugiau kalbėjo apie tikslą, už kurį amerikiečiai ir vietnamiečiai kovoja. O jis esąs Vietnamo ir jo kaimynų gerovės pakėlimas. Iki šiol (nuo 1954 m.) JAV šį kraštą parėmė 2 bilijonais dolerių. Nepaisant karo, pasiekta žymių rezultatų. Pagerėjęs gyventojų švietimas, sveikatos priežiūra (ten tėra vos 200 gydytojų, pagal amerikiečių mastą turėtų būti 5.000), gerokai pašokusi žemės ūkio gamyba.

Kaip žinia, prezidentas yra paskyręs bankininką Eugene Black sudaryti konkretų planą, kaip galima būtų dar daugiau padėti visam pietryčių Azijos rajonui. Tas esąs sudaręs planą specialiam bankui, kuriam galėtų priklausyti visos pramoningos valstybės, įskaitant ir... Sovietų Sąjungą. Prezidentas įsakmiai pastebėjo, kad amerikiečių duosnia pagalba galėtų pasinaudoti ir komunistinis šiaurinis Vietnamas. Tokios perspektyvos gal ir galėtų turėti įtakos į šiaurinį Vietnamą valdančius komunistus,

jei jie iš tikro dar yra ir nori būti nepriklausomi nuo Maskvos ir Pekino centrų.

Toks tikslo iškėlimas be abejo gali turėti naudingos įtakos ir Vietnamo ir pačioje Amerikoje. Tačiau pažadas padėti visiems kovojantiems nepaisant to, už ką jie kovoja, turi ir savo silpnų pusių. Kaip atsime name tame pačiame Vietnamo prieš kurį laiką su Washingtono palaiminimu buvo nuverstas Diemo režimas. Jį pašalinus kraštas atsidūrė chaoso ir nuo to išgelbėjo tik labai masyvi JAV pagalba. Praeitą savaitę kažką panašaus pergyvenome Dominikų Respublikoje.

Kaip žinia, čia įvyko sukilimas, kurį gal suplanavo bet tikrai norėjo išnaudoti, komunistai. Sukilimas tačiau nepasisiekė dėl gen. Wessin y Wessin pasipriešinimo. Tas generolas, anot Time, esąs tikrai padorus vyras, didelis savo krašto patriotas. Gal ir be jo pasipriešinimo JAV būtų priverstos tą kraštą okupuoti, nenorėdamas leisti antros Kubos, tačiau jo pasipriešinimas, kuris pavertė niekaš sukilėlių planus, tikrai niekuo nepakenkė. Ir ką gi? Ieškant kompromiso su sukilėliais, kažkas iš Valstybės Departamento buvo nutaręs, kad generolas Wessin y Wessin turi iš savo krašto pasitraukti. Generolas iš pradžių sutikęs pasiaukoti, tačiau vėliau nutaręs kitaip, ir neatsistatydinęs. Kitaip sakant, už savo krašto išgelbėjimą iš komunistų premija yra savanoriška tremtis. Gerai, kad ne mirtis, kaip Diemui!

Kaip sau norite, čia kažkaip trūksta logikos. Iš vienos pusės raginama pasipriešinti, iš kitos, kai pasipriešinama — prarandama galva. Istorią ir Europoje, Azijoje, ir dabar vakarinėje hemisferoje moko vieną ir tą patį, būtent, kad su komunistais bendradarbiauti negalima. Kodėl tai bijoma viešai pasakyti ir atitinkamai elgtis?

LIETUVIŲ FONDO NARIŲ METINIS SUVAŽIAVIMAS

Suvažiavimas šaukiamas birželio 12 d. 12 val. Chicagoje, Jaunimo Centre,

LMA Klubų suvažiavime kalba Kanados lietuvių moterų atstovė Emilija Jurkevičienė. Kairėje sėdi Lietuvos gen. kons. V. Stašinskas, Dešinėje Mrs. W. H. Hasebrook, Vilko pirm. V. Sidzikauskas, I. Mikolainienė, suvažiavimo pirm. O. Saulaitienė, L. Tamošaičio nuotrauka

5620 So. Claremont Ave.

Suvažiavimo darbotvarkės pagrindiniai punktai: LF tarybos, valdybos, kontrolės bei kitų komisijų pranešimai; diskusijos dėl pranešimų ir pranešimų tvirtinimas; LF 1/3 narių ir kontrolės komisijos rinkimai; LF vajeaus suaktyvinimo klausimas.

Kiekvienam LF nariui, fondo taryba yra išsiuntinėjusi specialius suvažiavimui pakvietimus su reikiama nurodymais. Jei fondo narys asmeniškai negalės suvažiavime dalyvauti, jis turi teisę raštiškai įgalioti kitą asmenį ir ne LF narį, kuris jį atstovautų.

Visi LF nariai, ar jų įgaliotiniai ir svečiai kviečiami šiame suvažiavime dalyvauti.

Šiuo metu LF yra apie 680 pilnateisių narių su 180,000 dol. pagrindiniu kapitalu. Fondo kapitalo pelno (procentai) nuo fondo įsisteigimo iki 1965 m. sausio 1 d. arti 10,000 dol. išdalinta lietuvių kultūrai, švietimui ir lietuvių remti. Fondui augant, toji parama su kiekvienais metais didės. Labai svarbu, kad suvažiavime dalyvautų didžiausias fondo narių skaičius. Jis, be kitų reikalų, turės nustatyti gaires, kaip ir kuriais būdais būtų galima suaktyvinti fondo augimą. Tą problemą sėkmingiau galėtų spręsti gausus suvažiavimas. Sekančią dieną, sekmadienį, birželio 13,

LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBŲ FEDERACIJOS SUVAŽIAVIMAS

Gegužės 1 d. į Waldorf Astoria viešbutį rinkosi iš įvairių JAV vietovių Moterų Klubų atstovės aptarti, ką nuveikė ir ką manom daryti.

Susivažiavimas prasidėjo darbo posėdžiu, kurio vienas svarbiausių nutarimų buvo mūsų organizacijos vardo pakeitimas. Organizacijai plečiantis reikėjo surasti ir tinkamas vardas. Vietoj Lietuvių Moterų Atstovybės dabar vadinsimės: Lietuvių Moterų Klubų Federacija.

Suvažiavimą atidarė L. Bieliukienė, pakviesdama Mrs. W. H. Hasebrook sugiedoti Amerikos himną.

Po himno Dalia Mackevičiūtė paskaitė iš Sibiro

suvažiavimo dalyviai galės dalyvauti partizanų pagerbimo koncerte McCormick rūmuose, kur bus išpildyta Verdi Requiems ir komp. Br. Markaičio, S.J. "Vilniaus Varpai".

Suvažiavimo reikalais kreiptis į Suvažiavimo registracijos komisiją šiuo adresu: A. Rėklaitis, 6643 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629, telefonas 778-2858.

LF Tarybos Prezidiumas

mergaičių maldaknygės. Ji skaitė su giliu įsijautimu. Daugelio akyse matėsi ašaros.

L. Bieliukienė pasveikino visus posėdžio dalyvius, paaiškindama šio susivažiavimo siekius.

Susipažinus su svečiais vyko atskirų klubų pranešimai.

Daugiausia atskirų klubų veikla pasireiškė šalpos srityse: čia siųsta siuntinių Punksko lietuviams, šelpta Vasario 16 d. gimnazija ar vargo mokyklos Vokietijoje, ar lietuviškas laikraštis.

Buvo gauti pranešimai ir iš kitų kraštų, kaip P. Amerikos, Vokietijos, Italijos.

Mrs. W. H. Hasebrook tarė žodį apie darbą, pareigą ir jo pagėimą. Jai pabaigus kalbėti M. Rutėnė (tautiniuose rūbuose) įteikė Mrs. W. H. Hasebrook ir Dr. Marion Mill-Preminger adresus, kuriuos labai puikiai nupiešė ir įrašė J. Rutenis ir J. Šileikis.

Abi viešnios buvo labai laimingos ir tuo pačiu laiku atsidėkodama Dr. Marion Mill-Preminger įteikė L. Bieliukienei ir Mrs. W. H. Hasebrook Dr. A. Schweizer pasirašytas fotografijas.

Posėdžiui įpusėjus įeina Mergaičių Kanklių Ansamblio "Vaidilutė", kuriam vadovauja T. Dzikiene.

Čia jau tikra atrakcija. Mūsų viešnios Mrs. W. H. Hasebrook ir Dr. Marion Mill-Preminger buvo sužavėtos ir su mergaitėmis nusifotografavo.

Žodį tarė Gen. Kon. S. Stašinskas, o po jo min. V. Sidzikauskas, na ir ilgesnė paskaita Dr. Marion Mill-Preminger apie Dr. A. Schweizerį.

Rezoliuciją paskaitė V. Jonuškaitė-Zaunienė. Iškilmingą posėdį baigiam giesme "The Lords Prayer", kurią solo gieda Mrs. W. H. Hasebrook, o jai akomponuoja mūsų žymioji pianistė p. Aldona Kepalaitė.

Pabaigai Lietuvos Himnas.

(M.)

BRANGŪS BROLIAI IR SESĖS LIETUVIAI,

PLB Vok. Kr. Taryba, posėdžiavusi 1965 m. balandžio 30 - gegužės 2 dienomis Huettenfelde, Vasario 16 Gimnazijos patalpose, nuoširdžiai sveikina visų pirmą Lietuvoje pavergtusius brolius ir giliai atjaucia jų nedalią. Mums labai skaudu, kad mūsų broliai jau 25 metus neša vergovės našta, ir mes neturime galimybių efektyviai jiems pagalbėti. Mes tvirtai tikime Lietuvos laisvės atgavimą ir mūsų tautos gyvastingumą.

Sveikiname ir viso laisvojo pasaulio lietuvius ir linkime, kad mes visi, apjungti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės, būtume vieninga, kilni ir gyva lietuvių šeima.

Vokietijos Lietuvių Bendruomenė yra maža ir neturtinga, tačiau deda visas pastangas puoselėti lietuviškumą ir mūsų jaunimą auklėti krikščioniškoje - lietuviškoje dvasioje. Mes stengiamės išlaikyti Vasario 16 Gimnaziją, tą gyvą Lietuvos laisvės simbolį, ir ją tobulinti. Ji yra tapusi visų pasaulio lietuvių vilties švyturiumi, kuris rodo kelią į Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

Su džiaugsmu pranešame visiems lietuviams, kad jau Vasario 16 Gimnazijos nauji namai pastatyti, pašventinti ir perduoti naudojimui. Nuoširdžiai dėkojame Stovybos Komisijai, vadovaujamai p. A. Marčiūnui, ir aukų vajeaus vedėjui, gimnazijos direktoriui kun. Br. Liubiniui už jų nepaprastą pasišventimą. Labiausiai gi dėkojame Dievui už jo palaimą ir kiekvienam geros valios lietuviui, kuris savo auka prisidėjo prie šios stovybos. Tačiau mus slegia dar nesumokėtų stovybos sąskaitų skola 90,000 DM, arba 23,000 dol. Šią skolą turime lig š.m. liepos 1 dienos būtina sumokėti.

Mes pasitikiame lietuvių nuoširdumu ir gerumu, kurie taip daug mums jau padėjo, kad ir dabar atskubės duosnia ranka Vasario 16 Gimnazijai pagalbėti.

Vieningi Lietuvos prisikėlimo tikėjime su dėkingumu ir pagarba

PLB Vokietijos Krašto Tarybos Prezidiumas

Tėv. A. Bernatoniš

J. Krikščionas

J. Stankaitis

Mrs. William H. Hasebrook ir dr. Marion Mill Preminger su T. Dzikiene ir jos vadovaujamo ansamblio "Vaidilutė" kanklininkėmis.

Amerikiečiai kariai išsilaipina į Normandijos paplūdimį...

VAKARŲ FRONTE... (6)

Nebėra iš ko šaudyti...

Kai bombardavimo dūmai išsisklaidė ir pragaras momentui aprimo, jie pasirodė.

Penkioose skirtinguose punktuose iš jūros pasirodė 6 sunkieji kreiseriai, 23 kreiseriai, 122 naikintuvai, 360 torpedininkai ir keli šimtai fregatų. Po šitokios armados priedanga, kokios neteko matyti jūros istorijoje, prie krantų artėjo 6480 transporto laivai, išsilaipinimo barkos ir specialūs laivai. Ką Atlanto pakraščio gynėjai įsivaizdavo tik teorijoje, dabar turėjo realybėje prieš savo akis: puolimo barkas, prieš lėktuvinės apsaugos laivus, pagaliau pėstininkų išlaipinimui skirtus laivus. Ir tuo metu, kai jie artėjo prie kranto, karo laivai iš savo sunkiųjų patrupų virš jų galvų pradėjo kanonądą. Tikras plieno potvynis užgriuvo kranto gynėjus neleidamas pajudėti. Atrodė, kad nė vienas vokiečių nedrįs iššauti iš patrankos ar kulkosvaidžio. Tačiau šiame mirties sektoriuje pasireiškė žūtbūtinis pasipriešinimas.

Buvo 4 val. 15 min. ryto.

Šio plieno uragano žmonių nervai neatlaikė. Kai kurie verkė, kiti keikėsi, tretį negalėjo iš smėlio pasikelti. Staiga pasigirdo šauksmas: "Laivai!" Tas šūkis visus, kaip elektrinis smūgis, sukrėtė ir pakėlė ant kojų.

Leitenantas Jahnke žiūrėjo į horizontą. Jūroje buvo matomi dideli ir maži laivai. Nežiūrint blogo oro ir atoslūgio jie artėjo prie kranto. Visos kiltys, dabar vandeniu nusekus, buvo sausumoje, 800 metrų paplūdimyje.

-- Rommelis suklydo savo apskaičiavimuose, -- pagalvojo Jahnke. -- Jie turės perbėgti 800 metrų plotą, kuris yra geriausias taikiniui. Bet kokla iš to nauda, jei nebeturima iš ko šaudyti.

Jahnke verkė iš pykčio.

-- Reikia artilerijos užtvaros -- pagalvojo jis.

Tuoį patį dviratininką su pranešimu pas lt. Schoen, kuris už trijų kilometrų vadovavo pakraščio baterijai ir turėjo 122 mm patrankas, Paleidus žalią raketaį jis turėjo iš visų turimų patrankų atidaryti ugnį.

Jahnke per žiūronus aiškiai matė, kaip barkos pilnos kareiv-

vių atsiskiria nuo laivų ir artėja prie kranto. Iš revolverio jis iššaua sutartą signalą, bet artilerija tyli.

Jahnke nežino, kad jo dviratininkas nenuvežė pranešimo. Pakeliui naikintuvas į pasivijo ir iš kulkosvaidžio nušovė.

Jau 5 val. 20 min. Prie kranto artėja barkos su artilerijos pobūklais, savo ugnimi pridengdamos pasiruošiusius išsilaipinimui pėstininkus. Pirmieji kareiviai išlipę iš valčių sukinėjasi apie kiltis. Tai pionieriai. Jie nori jas sunaikinti prieš prasidedant potvyniui.

Janke greit apskaičiuoja: jie yra už 500 metrų. Iš patyrimo rusų fronte jis žino, kad reikia arčiau prisileisti, nes šimto metrų nuotolyje agresorius neturi jokios vilties išlikti sveikas. Bet amerikiečių kareivių skaičius nesustabdomai didėja. Negalima ilgiau laukti.

-- Šauti pilna ugnimi, -- rėkia jis į kairę ir į dešinę.

Korporalas Friedrich, pasislėpęs už kulkosvaidžio, yra trumparegis ir nešioja akinius, kurie yra kaip du padidinamieji stik-

lai. Bet jis geras šaulys. Jis naudoja savo techniką. Jo šūviai trumpi ir prieštais esantieji amerikiečiai neturi laiko pamatyti trumpą prisišaudymą prie jų kojų smėly, kaip jis pakelia kulkosvaidį ir kulkos kerta per liemenį. Amerikiečiai pamato, kad jo sunkusis kulkosvaidis jau paklojo kelias jų elses.

Staiga iš vandens pasirodė išlendančios baisybės. Tai povandeniniai tankai! Išlindęs gazų išmetamasis vamzdis jiems duoda fantastišką vaizdą. Štai jau jie rėplioja smėlyje. Pasiekia minkštą smėlį ir jų vikšrai pradeda suktis vietoje. Ar pavyks prieš juos atsukti patranką Flak 8,8? Pavyko. "Ugnis". Tankas negauna pilno smūgio iš priekdo, sviedinys rekošetuoja, bet visvien tankas nustoja judėti. Ar bus bandomas antras šūvis? Visų žvilgsnis nukrypsta į antrą tanką, kuris laimei sustojo. Deja, Flak tyli. Apgadintas per bombardavimą, jie neatlaikė savo paties šūvio.

Krante pasirodo antroji tankų banga. Visi jie šauda pilna ugnimi. Dešinėje buvęs kulkosvai-

Amerikiečiai paplūdimyje bando slėptis už kiltų, kurios maršalo Rommelio įsakymu buvo įrengtos visame Normandijos pakraštyje. Deja, tos kiltys laivams sudarė pavojų tik potvynio metu. Amerikiečiai pionieriai dar prieš potvyniui prasidedant stengėsi tas kiltis sunaikinti. Fotografas Copa, vėliau žuvęs Indokinijoje, kad nufotografuoti šį vaizdą, turėjo atsukti nugarą vokiečių kulkosvaidžiui...

dis nutildytas. Lieka tik Friedrich kuris toliau šauda ir neleidžia amerikiečiams sekti tankų. Bet ir jis turėjo greit nutilti. Vienas sviedinys, sproges šalia jo lizdo, sunaikina kulkosvaidį ir sužeidžia korporalą.

-- Ar mes esame Dievo ir žmonių apleisti? -- klausia Jahnke. -- Kur mūsų lėktuvai, kur mūsų artilerija?

Bet jis nežino, kad artilerijos žvalgybos postas Sainte Marie du Mont bažnyčios bokšte sunaikintas ir visa baterija nuo bombardavimų sudažyta.

Nebėra jokių priemonių pasipriešinti ir tankams "goliaths". Tai miniatūriniai tankai, vairuojami per radiją, pakrauti 91 kg dinamito, kurį galima susprogdinti iš tolo. Tie tankai permaži artilerijos apšaudymui, beveik nematomi nelygioje žemėje ir rėplioja kaip vėžliai. Bet jų mechanizmas labai jautrus ir greit gedantis.

Jahnke duoda įsakymą ruoštis pasitraukimui. Bet nykštukai tankai sukiojasi vietoj ir sustoja. Bombardavimas sugadino jų mechanizmą ir jie nebeklauso įsakymų iš tolo.

Po trumpo laiko amerikiečiai vėl pakartojo artilerijos ugnį. Metras po metro artilerija apšaudė vokiečių pozicijas. Prispaudė prie žemės vokiečiai laukia mirties. Tai valandos, kurių niekad neužmirš joks karys. Kiekvienas pasijunta vienišas ir pradeda kilioti karą. Bet tai pajunta tik tie, kurie priglaudę veidą prie žemės jaučia virš jų plasnojančią Apokalipso raitelius. Jie kovoja su mirtimi, kuri neduoda laiko net maldai sukalbėti.

Leitenantas Jahnke veltui laukė pagalbos. Apkasai užverstį smėliu ir tą katastrofišką birželio 6 d. apie pietus jau besigirdėjo tik pasikiri šūviai iš vokiečių pusės. Amerikiečiai irgi sulėtino žygį. Kaž ko dvejoja. Nedidelė grupė sustoja prie miniatūrinio tanko "goliaths", įstrigusio smėlyje. Jie susidomi šiuo vaidėku žaislu. Vienas jų meta granatą. Nepataikė. Drangai juokiasi. Tada vienas nušliaužia iki tanko, pakelia jį dangtį ir įmeta granatą, paskui juokdamasis pasileidžia bėgti atgal. Nelaimingasis nežino į ką jo laukia. Apie 100 kg dinamito sprogs ir iš nedidelės grupės nieko nelieka.

Amerikiečių tankai, pamane, kad vokiečiai pradėjo kontraataką, pradėjo veržtis pirmyn šaudydamis iš visų pabūklų.

-- Šį kartą galas, -- pagalvojo Jahnke. Jam pasirodė, kad nematoma ranka virš jo užtraukė juodą užuolaidą ir jis pradėjo dusti.

Kiek laiko jis buvo užverstas smėlio, nežino. Atsigavo, tik kai pajuto traukiant už kojos. Jis bandė pajudinti koją, kad suprastų, jog jis gyvas. Staiga jis pajuto šviežią orą ir pamatė amerikiečio šalną.

Leitenanto Jahnke reakcija buvo mechaniška. Rusų fronte įgautas instinktas automatiškai sukėlė refleksą, kad geriau mirti, negu patekti į nelaisvę. Žaibo greitumu jis pamatė šalia gulintį automatą ir siekė jo, bet amerikietis sugriebė glėbį ir pastatydamas ant kojų pasakė:

-- Take it easy, German!

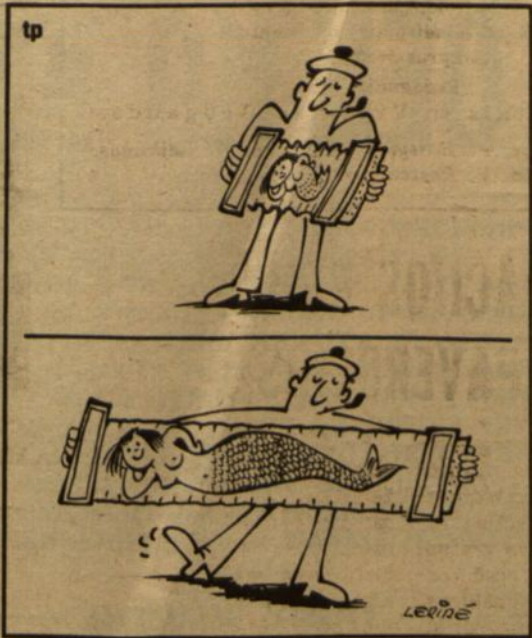
Ir leitenantas Jahnke, kuriam buvo tik 23 metai amžiaus ir mokėjo angliškai, negalėjo susilaikyti nuo juoko.

-- Būk ramus, -- pakartojo jam

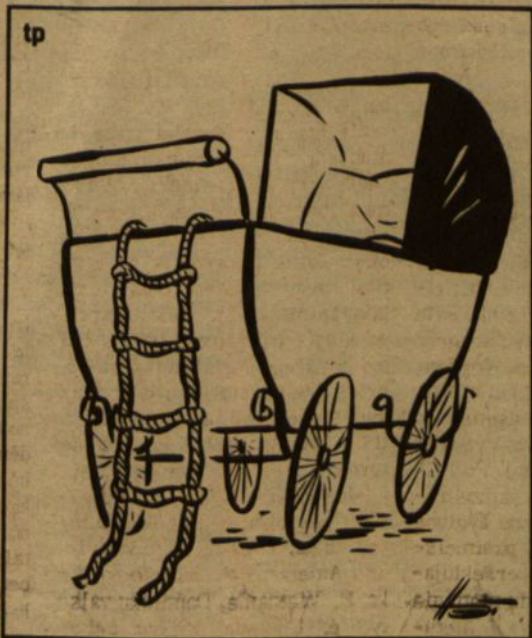
amerikietis.

Nusikratęs žemes nuo savo uniformos, jis automatiškai išpildė įsakymą, uždėdamas rankas už savo sprando. Amerikiečiui iškračius kišenes ir pasakius "Go on!", nužygiavo į paplūdimį, kur likusieji jo dalinio vyrai buvo surinkti ir saugojami sargybinio. Jis norėjo prisistatinti prie savo vyrų bet amerikietis marinas seržantas jam pastojo kelią. Paėmęs už rankos nuvedė į kitą grupę, kur stovėjo karininkai. Toks buvo įsakymas. (Bus daugiau)

Humoras

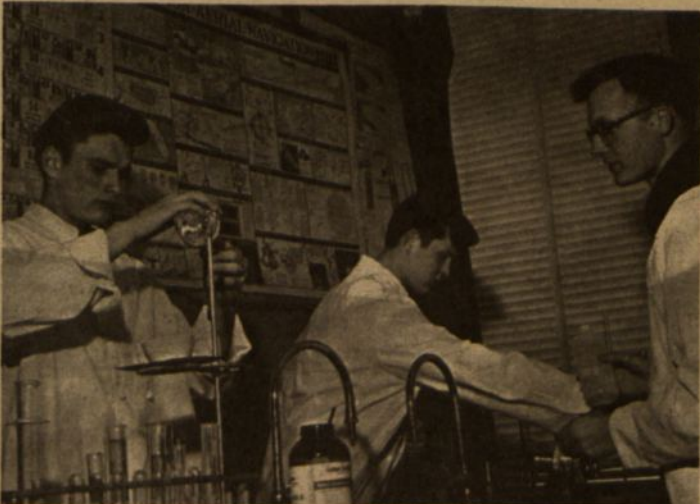
Be žodžių...

Pabėgimas...

-- O, Viešpatie! Tavo akiniai sudužo...

Šv. Antano Lietuvos gimnazijos auklėtiniai mokytojo priežiūroje atlieka laboratorijoje chemijos pratimus. B. Kerbelienės nuotrauka

PALIK AŠARAS MASKVOJE

B. ARMONIENĖS atsiminimai iš tragiškų pergyvenimų Sibire jau išėjo lietuviškąja laida. KAINA 3 DOL. Gaunama Dirvoje ir pas knygų platintojus.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

PARAMA-

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Grain Alcohol 190 proof U.S.P. 5th 4.89
2. Popular V.S.O.P. German Brandy 5th 4.98
3. Napoleon Imp. French Brandy 5th 3.35
4. Zeller Schwarze Katz 5th 1.29
5. Creme De Banana Liqueur 5th 3.19

6. Chianti Import. Wine Full. Qu. 0.98
7. May Wine, Liebfraumilk German Wine 5th 0.98

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of
Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais,
išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

DEMONSTRACIJOS PRIEŠ LIETUVOS PAVERGĖJUS

Worcesterio lietuvių organizacijos yra susibūrusios draugėn -- jų atstovai sudaro Worcesterio lietuvių organizacijų tarybą. Tarybos uždavinys yra derinti lietuvių veiklą, ypač rengiant bendruosius minėjimus, kaip tai Vasario 16 šventę ir kt.

Toji taryba šiais metais rengia protesto demonstracijas prieš Lietuvos pavergėjus. Įvykiuose dviejuose susirinkimuose buvo sudarytos atitinkamos komisijos: organizacinė, propagandos, rezoliucijų, genocido parodos ir kt.

Demonstracija -- protesto mitingas bus birželio 13 d., sekmadienį, ne uždaroje salėje, o eiseną per miestą. Tą dieną 2 val. po pietų iš Lietuvos Piliečių Draugijos rajono klemo Vernon St., eiseną pajudės City Hall link. Prie City Hall kalbas pasakys Kongresmanas Herald Donahue, Worcesterio miesto burmistras, miesto manageris ir Massachusetts valstijos senatorius lietuvis Vytautas Pilgala (iš Worcesterio). Po kalbų bus priimtos atitinkamos rezoliucijos. Po to eiseną žygiuos į R. Katalikų katedrą pasimelsi už žuvusių lietuvių ir persekiojamų lietuvių. Pamaldų metu giedos visi trys Worcesterio lietuvių chorai (Aušros Vartų ir Šv. Kazimiero parapijų bei Worcesterio Meno mėgėjų ratelio).

Po pamaldų eiseną grįžta prie Lietuvos Piliečių Draugijos namų.

Tą dieną ant City Hall rūmų bus iškelta Lietuvos vėliava, gedulo ženklinančią lietuvių pusę.

Protesto demonstracijos esmės bei tikslo išryškintiui bus panaudotos visos galimos priemonės: spauda, radijas, genocido paroda ir kt. Jau yra išsiuntinėjamas anksčiau išleistas leidinėlis anglų kalba su ž.m. birželio 13 d. protesto tikslą paaiškinančiu laišku daugiau kaip šimtui Massachusetts politikos bei mokslo atstovams.

DĖL PUOLIMŲ PRIEŠ
VASARIO 16 GIMNAZIJĄ

Lietuvių Bendruomenės Vokietijoje Taryba, susirinkusi į savo metinę sesiją 1965 m. gegužės 1 - 2 dienomis ir išlaikusi Vasario 16 Gimnazijos direktoriaus kun. Br. Liubino pranešimo apie gimnazijos stovį, su liūdesiu apgailestauja, kad lietuvių lietuvių kaimiečių laikraščiai pastaraisiais mėnesiais spausdino anoniminius (tik pseidonimais pasirašytų) straipsnius, kuriuose Vasario 16 Gimnazija buvo piešiama tik juoda, o jos vadovybė ir už ją atsakingi asmenys bei įstaigos buvo vertinami tik neigiamai, tartum jie būtų neatsakingi, neišmanėliai ar piktos valios kenkėjai. Šitokia, nors gerai norais prisidengusi, bet perdėm neigiamą kritiką, apskundino nelengvą Vasario 16 Gimnazijos gyvenimą ir darbą, šalinant trūkumus, kurie turi įvairių priežasčių, bet ir daug pareina nuo svetimo krašto aplinkybių ir nuo materialinių trūkumų, varginančių Gimnaziją daugiau kaip dešimt metų. Taryba ypač skaudu, kad minėti vienašališ-

Ketinama išleisti tai dienai skirtą trumpą leidinėlį ir jį birželio 12 ir 13 dienomis padalinti gatvėse, prie bažnyčių. Rengiamas laiškas visų tikybų parapijų klebonams, prašant pasimelsti už bolševikų persekiojamą tikėjimą pavergtoje Lietuvoje.

Ši protesto demonstracija yra ne eilinė, bet ypatinga. Šiais metais sueina 25 metai nuo pirmosios bolševikų rusų okupacijos (okupacijų eilė tokia: bolševikai rusai, naciai, vokiečiai ir vėl bolševikai rusai).

Šią vasarą bolševikai rusai Vilniun suvarys pavergtus lietuvių "džiaugtis išlaisvinimu". Varomus lietuvis turės eiti, nes kitaip atsidurtų kalėjime arba Sibire. Protestą pareikšti pavergti lietuviai negalės. Todėl mūsų, laisvėje esančiųjų šventa pareiga visais įmanomais būdais bei priemonėmis reikšti protestą prieš Lietuvos okupaciją ir prašyti Amerikos Prezidentą paveikti Sov. Rusiją, kad išvestų iš Lietuvos visas okupacines pajėgas.

Mes galime džiaugtis, kad vakarų pasaulis suprato komunistų tikslus. Tai aiškiai rodo ir liudija Amerikos Prezidento politika P. Vietname, Dominikų valstybėje. Lietuviai reiškia pritarimą Prezidento vedamai politikai. Bet kartu norime, kad iš komunistų agresijos sustabdymo politikos būtų pereita prie politikos, kurios pasėkoje greičiau atgautų laisvę pavergtieji kraštai, jų tarpe ir Lietuva.

Jei mes būsimė nerangūs ir pasyvūs, jei neprotuosime ir neprašysime pagalbos, argi galime reikalauti, kad kam kitam turėtų rūpėti mūsų reikalai. Todėl visi kaip vienas burkime draugėn kovai už Lietuvos laisvę. Visi -- jauni ir seni -- kas už tėvą ar motiną, kas už broį ar seserį arba už artimą -- pavergtuosius Lietuvoje, iš Worcesterio ir apylinkių sueikime draugėn protesto demonstracijai. (al)

kos kritikos straipsniai davė medžiagos prieš neigiamai propagandai prieš lietuvių ir jų gimnaziją Vokietijoje. Todėl, dėkodama lietuvių spaudai, kuri su meile ir rūpesčiu stelėjo Vasario 16 Gimnazijos vargais ir darbais, Taryba prašo laikraščius susilaikyti nuo anoniminių Gimnazijos puolimų.

PLB Vokietijos Krašto Tarybos Prezidiumas ir Rezoliucijų Komisija: Tėv. A. Bernatonis, J. Krikščionas, J. Stankevičius ir dr. J. Grinius.

DĖL LB RENGTO
EKSKURSIJOS Į EUROPA

Dirvos, Draugo ir kt. laikraščių skaitytojams žinoma, kad Chicago Lietuvos Bendruomenės Centro V-ba nuo liepos 17 iki rugp. 8 d. organizavo ekskursiją į Europą. Keleiviai turėjo išskirti liepos 17 d. iš New Yorko modernišku jet lėktuvu talpinančiu 175 asmenis, mokėdami tik 267 dol. į abu galus. Ekskursiją paruošti ir jai vadovauti buvo pavesta S. Gečiui. Ekskursijų mėgėjams buvo malonus patarnavimas, nes tuo laiku Vasario 16 gimnazijoje vyks studijų dienos, o Muenchene bus įdomi technikos paroda.

Skelbimuose nurodytu laiku iš Kanados ir JAV užsiregistravo virš 200 asmenų, o dalis atsiun-

LMA Klubų suvažiavimo pirm. O. Saulaitienė, vicepirm. Z. Juškevičienė, E. Jurkevičienė, L. Bieliukienė, dr. Marion Mill Preminger ir R. Budrienė.

Dr. J. Deveikytė -- Navakienė prisimenant

A. KRAUSAS

Didelis nuostolis ištiko mus š. m. vasario mėn. 26 d. Paryžiuje po sunkios ir ilgios vėžio ligos mirtis išplėšė iš mūsų tarpo iškilią mokslininkę, visuomenininkę ir žurnalistę dr. Jonę Deveikę -- Navakienę. Ji su dideliu užsidegimu paskutiniuoju metu ruošė 13-kos tomų monumentalaus didumo ir reikšmės veikalų seriją, susijusią su mūsų valstybės trims šimtams (1529, 1530, 1566 ir 1588).

Vėlonė labai troško pabaigti ir įvykdyti savo užsibrėžtą tikslą. Savo laiške man 1964.3.17 d. rašė: "Noriu labai skubėti, nes su mano sveikata nekas... Jau senokai užgavau kelią, neatkreipiau dėmesio pradžioje, vėliau paaiškėjo, kad yra su visomis komplikacijomis vanduo, davė cortizono, vis dar turiu gydytis. Momentais labai neramu, ne dėl manęs, bet dėl darbo, įeigu su manimi kas atsitiktų, juk specialistų neturime, dirbau viena daugiant popieriaus, bet dar daugiau galvoje, kas būtų, kas būtų įeigu su manimi kas atsitiktų. Baisu pagalvoti".

Mirtį priartino ir pagreitino eismo nelaimė. Ją Vokietijoje parbloškė neatsargus motociklistas ir pablogino jos ir taip jau ligos suvargintą sveikatą. Ir vėlonės nuogastauta valanda atėjo, jos svaionė išleisti tą milžinišką veikalą ir atskleisti mūsų istorijos naujus akiračius neišsipildė. Jos gyvenimo saulė išgeso.

Dr. Jonė Deveikė ne vien mokslo srity reikšėsi. Ji buvo ir visuomenininkė, visur dalyvavo, kur tik galėjo lietuvių bendruomenė padėti. Jai dar studente esant, išryškėjo jos aktyvumas. Vėlonė buvo viena iš Filiae Lithuaniae steigėjų, o 1928 ir 1929 metais jos korporacijos vicepirmininkė. Vokietijoje ir Prancūzijoje aktyviai dalyvavo bendruomeninėje veikloje. 1959 m. ji buvo išrinkta Vokietijos LB Tarybos nariu bei Garbės Teismo pirmininke.

Vėlonė priklausė nuo 1947 m. Tarptautinei žurnalistų sągajai ir rašė prancūzų, anglų ir kitų tautų spaudai.

Pokario metais bendradarbiavo "Slavonic and East European

Review". Šiame Londone leidžiamame žurnale tilpo dvi platesnės Lietuvos istorijos klausimais studijos: 1950 m. "The Lithuanian Diarchies", o 1953 m., 32-me tome nr. 78 "The Legal Aspect of the Last Religious Conversion in Europe".

Daug jos mokslo darbų liko rankraščiuose. Iš jų suminėtinį prancūzų kalba:

1. Rankraščiai, esančių Paryžiuje ir liečiančių Lietuvą, katalogas. 100 psl.
2. Pirmoji Jogailos privilegija (1378, 2, 20) -- falsifikatas -- tezė doktoratui 200 psl.
3. Apie moterį lietuvę XVI a. 100 psl.
4. Statutų teksto egzemplius virš 300 psl.
5. Uloženije egzemplius ca. 300 psl.
6. Krėvos aktas, pusiau paruoštas.
7. XV-XVI a. konstitucija, pusiau paruošta.
8. Sutartys su Lenkija, pusiau paruošta.
9. Keli pranešimai kongresuose paruošti, kiti pusiau.
10. Lietuvos istorija iki Mykolo Vyšnioveckio laikų, 200 psl.
11. Lietuviškų tipų beiešikant, istorinė dalis, 120 psl. ir
12. Mūsų valdovai.

Be šių veikalų vėlonė buvo suplanavusi ir paruošusi monumentali veikalą, kuris turėjo būti trylikos tomų, apie Lietuvos statusus. Iš jų numatyti 3 tomai lietuvių kalboje, 4 prancūzų, o likusiose tomuose originalūs tekstai. Pirmąjį šio veikalą lietuvišką tomą praėjusiais metais gegužės mėn., pagal vėlonės laišką iš 1964.3.17 d., ji norėjo atiduoti spaudai. To tomo žangoje autorė tvirtina, kad mūsų stabmeldišką religiją buvo Mitros religija. Ji nurodė kelius ir būdus kaip pas mus atsidaro romėnų teisės recepcija, kada Lenkijoje jos visai nebuvo. Lietuvoje

ji buvusi labiau šakota ir įdomesnė, gal net pilnesnė, negu kurioje kitoje valstybėje. Be to ji įrodė, kad 1529 - 1530 m. statuto teksto originalas buvo surašytas lotynų kalba ir tik po to verstas slavų kalbon ir tokiu, kuri nieko bendro neturi su baltgudžių kalba, o jei ir turi, tai tik ašit (takai, kurią pastarajai padarė 1529 m. tas lotynų kalba surašytas originalas buvo valdovo pasirašytas. Po to didelės kovos pasekoje buvo skubiai su neleistinomis logikos ir gramatikos klaidomis išverstas slavų kalbon, kurioje visi techniški žodžiai yra išaiškinami tik su čekų žodynais, be to neregėta daug germanizmų. Pagal vėlonės numatytą planą šis trylikos tomų darbų rinkinys apie Lietuvos statusus turėjęs būti 4830 psl. apimties, nors kiek vėliau rašytame laiške ji net planavo dar plačiau tą rinkinį praplėsti, net iki 17-kos tomų. Kiti jos rankraščiai parašyti veikalai prancūzų ir lietuvių kalba yra apie 2000 psl. apimties, viso numatyta apie 6730 psl. Autorė skendėjo rankraščių krūvoje ir degė įvairių planų sraute.

Vėlonės svajonei neišsipildžius ir jos daugelio mokslinio darbo metų trūkus kad nesunykty, reikėtų kad vienas iš mūsų istorikų mokslininkų pasiimtų ir susipažintų su vėlonės moksliniu palikimu ir patiektų lietuvių tautai jos atfektus tyrinėjimo davinius, įnešančius naujos žviesos mūsų istorijos mokslui.

Dr. J. Deveikė tarptautiniuose mokslininkų kongresuose skaitė pranešimus apie 1447 m. Kazimiero privilegijų svarbą, apie XVI a. bajorų sunykimą, Krėvos aktą.

Paskutiniaisiais metais vėlonė rašė Dirvai ir kitiems laikraščiams straipsnius, raginančius susirūpinti lietuvių knygos patekimu į pasaulio bibliotekas. Ji pati su dideliu entuziazmu ir ryžtumu ėmėsi to svarbaus darbo ir jos dėka šiandien keletas šimtų lietuviškų leidinių, pokario

SPAUDOJE PASIDAIURIUS

JAUNIMO ŽYGIS

Darbininkas (gegužės 11 d.) vedamajame "Lietuviai ir Baltieji Rūmai" rašo: -- "Niekas nemano kad Amerikos lietuvių jaunimo ir organizacijų už laisvę žygis (Washington sumažins puolimus prieš Baltuosius Rūmus, išvaduos Vietnamą ar Lietuvą iš komunizmo ar jo grėsmės. Jų žygį dauguma vertina kaip ženklą, kad šioje didžioje Amerikos visuomenėje lietuvių pasirodo kaip sąmoninga tos visuomenės dalis -- gyva, jautri, reaguojanti. Ji turi savo aiškų nusistatymą. Ji drįsta jį parodyti viešai ir organizuotai."

"Lietuvių jaunimo pavyzdys rado atgarsio ne tik tokiose vietose laikraščiuose, kaip Sunday News, Long Island Press, Long Island Star Journal. Privatus laiškas pasiekė sąjūdžio pirmininką Antaną Mažeiką. Visokie tie laiška, Vieni link "mirties visiems lietuviams", kiti rašo sveltindami jaunimo pastangas atsverti tuos, kurie protestavo prieš prez. Johnsono politiką.

Vieno laiško autorius sako, jam "malonu žinoti, kad Amerika turi tokių jaunų amerikiečių kaip jūs. Aš rašau jums šį laišką kaip ženklą, kad jūs turite daug tokių draugų kaip aš."

Tame pačiame Darbininko numeryje, gegužės 11 d. apie spaudą, visuomenę ir LB pasisako LB Tarybos p-kas Vytautas Volertas.

"Spauda -- jai kartais mažai dėmesio skiriam, o kai prenumeratos paprašo, net pliktą žodį lepleliam -- mus daro susižiną, susikalbančia šelma. Spauda negali vietos apie LB darbus, užsimojimus pranešti -- tuoju lyg varpu naujienas išskambina -- redaktorai netingi patys įdomesnius įvykius užsižymėti, bendradarbiai straipsnį sudeda. Šie straipsniai reiškia visuomenės nuotakas, ir kai jie LB darbus vien girti pradės, žinosime, kad kažkas suiro arba visuomenėje arba pačioje LB. Šio pagrindinio mūsų išveijos vieneto sąžinė ir veidas tik tada liks grynai, jei, purvo taškelį išvydę, netylėsime, bet įspėsime, kad jis būtų nuvalytas (ir žinoma, patys tyčiomis, vaikiškos pramogos ieškodami, juo nedrabstysime).

Skaityk ir platink
DIRVĄ

metais išleistų, pateko į Paryžiaus Bibliotekę Nationale. Savo viename iš paskutinių straipsnių (Argentino Liet. Balse" nr. 1248) vėlonė rašė: "Metas, kad laisvojo pasaulio lietuvių vėl įrašytų į mūsų tautos istoriją naujus žodžius: kelias lietuviškai knygas į pasaulio bibliotekas".

Pačiame darbų sukury mirtis išplėšė mūsų brangią tautos senovės tyrinėtoją, šakotą, savaimingą ir didelę asmenybę -- Dr. Jonę Deveikę iš mūsų tarpo. Brangi mokslo kolege, išsėkis ramiai Paryžiaus kapinėse, kol galutinai rasi poilsą Nemuno krašte! Tu įrašė testamentą žodžius Lietuvos istorijos ir teisės puslapiuose.

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

• Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4½% išmokamas du kart per metus.

MIHAILOVO "MASKVOS VASARA" (7)

VLADIMIRAS TENDRIAKOVAS

Bondarevas mus palydėjo ligi Tendriakovo "dažos". Nieko neradome, norėjome jau grįžti, kol mus įsileido tvirtas, šviesiaplaukis, 40-metis vyriškis su pasiūšusiais plaukais, treningo kelnėmis ir boksiningo marškiniais. Pagalvojau: tai, matyt, Šoferis. "Ko Tamstos ieškote?" Paaškinau, kad esu iš Jugoslavijos rašytojo Tendriakovo raštų vertėjas... "Šoferis" mane pertraukė. "Aš esu tas jūsų ieškomas Tendriakovas, prašau, išeikite..." Pasirodė, kad rašytojo esama atviro žmogaus, po poros žodžių jis pradėjo plačiai pasakoti apie jo tuo metu rašytą novelę, Tendriakovas, tai par excellence prozininkas. Jis skiriasi nuo kitų, 1960 m. kartos (t.y. iškilusių po 1960 m.) rašytojų, jis taip pat skiriasi nuo Aksionovo, Nekrasovo, Kazakovo, Nikitino, Tarasenkovo, Trifonovo, Diko, kurie stokdami išraiškos formų, jas pakeisdavo įdomiomis bei aktualiomis temomis. (Toliau Mihailevas pasakoja apie Tendriakovo, kaip rašytojo, kūrybos būdą. Jis pagarsėjo 1960 m. išleista novelė "Trys, septyni, tūzas", kurioje rodo, kad socialinė tvarka nieku būdu neišsprendžia žmogaus problemų. Kai kurie jo raštai sukėlė polemiką jo pirmąją dramą "Baltoji vėliava" puolė buvęs partijos CK sekretorius ideologijos klausimams Ilijčiovas, Triukšmas išblėso, kai drama buvo įvertinta užsienyje. Ją

stato Bratislavos teatras. Rašytojas labiausiai vertina jo naująsias novelę "Rastinukas", bet... partija neleidžia jos spausdinti. Tačiau rašytojas yra optimistas ir mano, kad anksčiau ar vėliau ji busianti atspausdinta). Jo nuomone, padėtis Sovietų Sąjungoje gerėja smarkiu tempu, nors vis dar pastebima baimė bei abejingumas prieš viską, kas yra naujo. Juokdamasis jis pasakoja, kaip neseniai jis buvo suimtas, nes asmuo, su kuriuo jam teko nakvoti viename provincijos viešbutyje, pastebėjęs tariamas nuodų ampules (iš tikrųjų tai buvo filtrai cigarečių). Tas asmuo pranešė vietos KGB, tačiau reikėtų jam atleisti, nes sovietų laikraščiai ir brošiūros juk dažnai skelbia žinias apie amerikiečių šnipus, siekiančius apnuodyti sovietų vadovus. Tokie šnipai paprastai turi ir nuodų ampules.

Iš kitos pusės, Sovietų Sąjungoje yra ir labai teigiamų dalykų. Pavyzdžiui, knygų skaitymas. Dar Leninas prieš revoliuciją yra pastebėjęs, kad elninis gyventojas skaito daugiau ir daugiau nusimano už gyventojus kituose kraštuose. Tendriakovas priminė atvejį, kai keliaudamas per Vokietiją Leninas patyrė, kad vagono bendrakeiviai, vokiečiai, nieko nežinoję apie Diurerį. Pagal Leniną, "tai neįmanoma Rusijoje".

Tuoju papasakojau Tendriakovui, kad besikalbėdamas su Maskvos teatro akademijos studentais patyriau, kad jie nebuvo nieko

girdėję apie Vladimirą Solovjovą. Rašytojas patraukė pečiaus.

Toliau kalbėjomės auklėjimo klausimais ir vėl buvau giliausiai nustebintas, kaip net ir protingiausi Sovietijos žmonės yra persisunkę stalinizmo teorijomis.

Tendriakovas karštai gynė tą žinomąjį "naujojo žmogaus" auklėjimą, paremtą kolektyvizmo dvasia ir kur tenka paklusti visuomenės interesams. Rašytojas iškalbingai tarė: "Jei kas nenori būti naudingas visuomenei, mes prieš tokią asmenį panaudosime prievartą". Aš pastebėjau, kad tokių atvejų jau artimas žingsnis į koncentracijos stovyklą ir kad pati istorija moka, jog ilgesnį metų naudoti prievartą prieš žmones nėra vaisinga. Tai geriausiai pavaizdavo Roizmanovo filmo "Komunistas" pavyzdys... (toliau patiekiamas to filmo turinys).

Vis dėlto mes nesutarėme. Auklėjimo klausimas dar ilgus metus bus sunkiai sprendžiama sovietinės visuomenės problema. Sunku nugalėti prieštaravimus... Visa, kas yra nauja, kas atrodo neįgama, išaiškinama kaip "sunkus kapitalistinės visuomenės palikimas".

Tarp kita ko, Tendriakovas man papasakojo, kad jo draugas, žinomas sovietų matematikas, akademikas Kapica, jau šiaudien laikomas genialiu, Stalino laikais aštuoneris metus turėjo pakelti namų areštą. Kadangi jau buvo vėlyvas nakties metas, Tendriakovas mane su palydovu automobilu nuvežė atgal į Maskvą.

VIKTORAS ŠKLOVSKIS

Vieną dieną su mano vadovu pasukome į Tereckiną "dažų" koloniją, 30 km. nuo Maskvos, Norėjo me aplankyti Šklovskį.

Viktoras Šklovskis yra vienas didžiųjų šio šimtmečio kritikų, literatūros teoretikų bei istorikų, poetas, prozininkas, filmų teoretikas bei praktikas, gimęs 1893 m. ir vis dar tebekuriąs. (Toliau Mihailevas apibūdina Šklovskio veiklą: jis vienas gabiųjų esąsistų Rusijoje, su kiekviena savo knyga sukėlęs triukšmingą polemiką. Jo žymiausi raštai: Apie prozos teoriją (1925), Siužeto raišda (1921), Pastabos apie rusų klasiškų prozą (1959), Meninė proza: svarstymai ir analizė (1961). Ypač vertinga ir įdomi yra jo knyga "Už ir prieš -- pastabos apie Dostojevskį (Maskva, 1957). Literatūros teorijoje Šklovskis pasirodo kaip sociologinio metodo priešas, tiksliau, kaip sociologinio vulgarizavimo" priešas. Jo nuomone, meno kūrinio vertė lemia forma, bet ne "turinys". Šklovskis, artimas Majakovskio draugas, kaip kiti modernūs rusų poetai, meno uždavinio laiko nepasitiekėjęs šių dienų akimirkomis, kad ateitis yra realesnė už dabartį. Jis yra palyginęs Levą Tolstojų su James Joyce).

Per daugelį metų Šklovskis buvo ignoruojamas, atstūmiamas

ir jo gausūs raštai pasirodė tik po 1956 m.

Be to, Peredelkino vietovėje yra ir Pasternako kapas ir jį norėčiau pamatyti, tad iš karto nušauku du zulkus.

Eidami per mišką "Kūrybos namų" kryptimi, į Rašytojų Sąjungos poilsio namus, patenkame į kapines ir pradėdame ieškoti Pasternako kapo. Praeiviams mums nurodo vieną kapinių dalį ir sako, turėtume paieškoti trijų eglų. Tarp jų ir yra Pasternako kapas.

Ilgai klaidžiojame po kapines, ten daug eglų ir vis nesurandame Pasternako kapo. Užklaustos moterys atšaudavo: "Pasternakas? -- ar tai lakūnas?" Sutikome dar du asmenis, kurie sugebėjo ne tik nurodyti į Rašytojų kapą, bet pažinojo ir jį patį. Taigi, kaip matyti, oficiali tyla neša vaisius. Pagaliau, viena senyva moteris mus nuvedė prie trijų eglų, bet ten nieko nematėme, nes kaip tik tuo metu darbininkai kapo vietoje tvirtino marmurinę lentą. Jie nežinojo, kieno lėšomis statomas paminklas.

Apleidome kapines ir asfaltiniu keliu nužingsniauome per mišką į rašytojų namus. Tiksliau sakant, tai ne namai, bet medžių pavėsy išbarstyti maži mediniai namukai, kuriuose gyvena Maskvos rašytojai. Valgomą centriniame pastate. Mes ten greitai suradome Šklovskį. Tai augalotas, mažo ūgio, barzdotas vyras, su apskusta galva, atrodo turįs mažiau negu 70 m., su maudymosi kelnaitėmis (tuo metu buvo didelis karštis) sėdėjęs po vienu medžiu.

Jis mus nuoširdžiai priėmė, pasakojo apie savo darbą ir apie tai, kad jis niekuomet nedarąs užrašų, visuoimet rašąs "iš atminties" ir tai, atsižvelgiant į milžinišką jo raštuose esančių faktų kiekį, vargiai patikėtina. Pasiūlymą, kad kalbamės apie Dostojevskį ir Viktoras Borisovičius pagyveno. Iš Šklovskio žmonos patyręs, kad kalbamės apie Dostojevskį, prie mūsų prisigretino vienas žinomasis Dostojevskio

šių dienų tyrinėtojų, Michail Semionovič Gus. Tema pakrypo į mistišką sritį. Šklovskis pasakojo apie savo draugystę su rusų mokslininku, kosmoso tyrinėtoju Ciolokovskiu, kuris visu rimtumu aiškines turįs ryšius ir kalbąs su dvasiomis. (Toliau pokalbis vyko apie Ciolokovskio mokytoją, matematiką N. Fiodorovą. Jį vertinę Tolstojus ir Dostojevskis, Fiodorovo veiklai būvę spausdinami tik po 10 egz., nes jis būvęs nuomonės, kad jie skiriami "ne kiekvienam"... Kalbant apie šiu dienų prancūzų "naująjį romaną" Šklovskis pasakojo radęs du nežinomus Tolstojaus apsakymus, kurie niekuo nesiskiria nuo Natalie Sarraut prozos. Mihailevas papasakojo, kad Aleksiejaus Remizovo romane "Žuvų tvenkinys" (1908) radęs vietą, kurios visiškai atitinka Kafkos "Bylos" paskutinius epizodus ir kad tai nebuvę žinoma Šklovskui. Jis su Gusu tuo ypatingai susidomėję. Mihailevą maloniai nustebino tai, kad Gus, tipingas socialrealistinis teore-

EAST CHICAGOS LIETUVIŲ ŽINIOS

Šiais metais LB East Chicagos apylinkė atšventė 10-ties metų gyvavimo sukaktį. Nors kolonija ir maža, bet per dešimtmetį matosi gerų norų ir darbų rezultatai. Pažymėtina bendruomenės dešimtmečio veikla: vietos lituanistikos mokyklos globa; įvairių minėjimų, vaidinimų bei koncertų rengimai, užjūrio lietuvių šalpa, įstojimas su \$1000 į Lietuvii Fondą ir kt. Per dešimtmetį Apylinkė vadovavo įvairių pažįturų asmenų, bet nei kultūrinė, nei politinė Bendruomenės veikla nepasikeitė. 1965 m. rugsėjo mėn. 15 d. 6 val. vak. Sv. Pranciškaus Lietuvių parapijos patalpose yra šaukiamas Sąjungos skyriaus narių visuotinis susirinkimas. Susirinkime numatyta išnagrinėti įvykstančių Sąjungos Seimo reikalus ir nustatyti skyriaus ateities veiklos galres.

Be Bendruomenės East Chicagoje gražiai veikia 95-sis Balfos skyrius kuriam vadovauja J. Pečiulis.

1964 metais įsisteigė Medžio-tojų ir Žuvautojų klubas, kuris J. Pečiulio vadovaujamas jau pasistengė pasireikšti, surengdama Naujųjų Metų sutikimą ir pasilinksminimą.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos East Chicagos skyriaus valdybą 1965 metams sudaro: I. Rimkūnienė, R. Nemickas, J. Bagdanskis, K. Sidabras ir A. Markevičius. 1964 m. Sąjungos skyriaus valdyba nesnaudė. "Sukrapščiusi" keletą šimtų dolerių parėmė lietuvių kultūrinį judėjimą: Lituanus žurnalą, įstojo

nariu į Lietuvii Fondą, parėmė Vasario 16 gimnaziją, lietuvių krepšininčių išvyką Australijon ir Chicagos lietuvių operos chorą (Requiem pastatymui), 1965 metų Sąjungos skyriaus valdyba yra numačiusi neatsilikti. 1965 m. gegužės mėn. 15 d. 6 val. vak. Sv. Pranciškaus Lietuvių parapijos patalpose yra šaukiamas Sąjungos skyriaus narių visuotinis susirinkimas. Susirinkime numatyta išnagrinėti įvykstančių Sąjungos Seimo reikalus ir nustatyti skyriaus ateities veiklos galres.

Mūsų jaunimas. Šiais metais baigia universitetą -- Nijolė Kriaučeliūnaitė, Aukštesniąsias mokyklas: Nijolė Jasaitytė, Elvyra Jasaitytė, Birutė Indreikaitė, Rima Lapinskaitė, Violeta Bingelytė, Danutė Martišauskaitė ir Mindaugas Markevičius.

Chicagos Aukštesniąją Lituanistikos mokyklą baigia: Violeta Bingelytė, Birutė Indreikaitė, Rūta Čardas Holliūsa ir Mindaugas Markevičius.

(AM)

DETROIT

BALFO KNYGŲ IR PLOKŠTELIŲ VAJUS PRATĖSIAMAS

Balfo skelbtasis knygų ir plokščių vėjus dar pratęsiamas iki gegužės 25 dienos. Kas iki šiol nespėjo įteikti Balfui, prašome geras knygas, plokšteles ar batelius atsinešti šį šeštadienį į lietuvių namus -- į koncertą ir čia Balfos atstovas priims. O kam patogiau, prašome minėtus daiktus palikti Petrullonio "Gaivos" ar Paužos "Neringos" krautuvėse. Iki birželio pradžios visus surinktus daiktus išsiųsime Balfos centrui, kuris persiųs ten, kur jų pageidauja, o įsigyti negali.

Tad dar kartą prašome peržiūrėti savo spintas ir prašome daiktus perleisti lietuvių bės palaikymui. Balfas sudaro gerą progą vietoje senesniųjų daiktų įsigyti naujų.

Balfo 76 sk. valdyba

PELNYKITE DIVIDENTUS KETVIRČIAIS

VISOMS TAUPYMO SĄSKAITOMS

NEATIDELIOJANT ATIDARYKITE SĄSKAITĄ DABAR

4½% DIVIDENTAI IŠSIUNČIAMAI PAŠTU KETVIRČIAIS... INVESTMENT SĄSKAITOMS.

"SERVING YOU SINCE 1922"

Indėliai apdrausti iki \$10,000 federalinės valdžios įstaigos

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650

Juozas F. Gribauskas, sekretorius

Chicago Phone: Area Code 312; 242-4395;

Suburban Phone: 656-6330.

ANDRIUS MIRONAS

PO LAIVU

DIRVOS KONKURSE PREMIJUOTA NOVELĖ

(3)

Pamiršau vyną ir jo raudonumą. Pamiršau kur esu. Troškau tik vieno -- kad ji kuo ilgiau čia prie manęs stovėtų, todėl kalbėjau visokias nesąmones, kas tik atėjo į galvą. Ji pastebėjo mano susižavėjimą ir godų žvilgsnį.

— Ko jūs taip žiūrit į mane?

Tebežvelgdamas į jos ypatingai įformintą akis, jutau, kad pajusčiau beveik fizinį skausmą, jeigu atitraukčiau savo žvilgsnį nuo Rūtos veido.

— Aš noriu jus nutapyti.

Vėl blykstelėjo niegas vyšniose, įlenkęs aksomo duobutes.

— Tai jūs dailininkas?

— Taip. Dovanokit man... Bet noriu žinoti -- ar jūs esat kada nors pozavusi kokią dailininką?

— Ne, niekad.

Buvau labai patenkintas, kad esu pirmasis ją atradęs.

Tuo tarpu Rūta atsiprašė ir nuėjo prie kito stalelio. Visą vakarą sekiojau ją akimis, benešiojančią ant padėklo gėrimus, garuojančią arbatą ar lėkštes su pyragaičiais. Pamačiau, kad ne vien aš gėriuosi jos grožiu. Visi vyrai savo veiduose negalėjo paslėpti susižavėjimą, o jų

palydovės moterys pavydžiu žvilgsniu nulydėdavo Rūtos grakštų liemenį. Vaizdavausi kaip aš piešiu ją studijoje. Kokią aplinką duosiu paveikslui. Jutau, kad vien tik portreto nepakaks. Ją reikia atvaizduoti visą, visame jos grožy. Svarsčiau pozas, drabužius, spalvas, apšvietimą ir foną. Kartais ji man vaizdavosi pasakų karalaite, kitą sekundę aš jau mačiau ją egzotišką šokėją, šokančią permatomuose drabužiuose. Dar kitą akimirką ji jau buvo Madona su kūdikiu, bet tuoju numesdavau nuo jos senovinius drabužius, slėpiančius jos kūno formas. Tada vėl pamatydavau ją grakščiai strypinėjančią baletų šokėją, o po akimirkos ji jau žvelgė į mane kupinomis, meilės akimis kaip mano namų šeimininkė ir žmona... Nejučiuo mis tuštinau savo taurę. Attradau, kad tuščia taurė gali ją man vėl nors valandėlei priartinti. Kai iš tolo parodžiau jai, kad mano gėrimas išsibaigė, Rūta vėl atsirado prie manęs su šypsniu savo angeliškame veide. Aš pasi-jutau laimingas.

— Ar galiu paprašyti, kad jūs man papozuotumėt? Padaviau jai vizitinę kortelę. Ji perskaitė adresą.

— Jūsų studija visai netoli mano namų! Bet... apie pozavimą dar nežinau... Turiu pasitarti su savo mama...

— Kiek gi jums amžiaus, kad klausiat motinos?

— Dar nedaug, -- atsakė koketuodama.

— Ne daugiau aštuoniolikos, sprendžiant iš to, kad jau dirbate viešoj vietoj...

— Beveik atspėjot... Ar norėsit sąskaitą už vyną?

— O ne! Dar ne! Aš dar neatsigėriau...

Norėjau pasakyti, kad neatsigėriau jos grožiu, jos žavumu ir jaunyste. Bet susilaikiau. Ji nuėjo prie kitų lankytojų, visiškai nesikaitydama mano susižavėjimu. Tada dar man nebuvo atėję į galvą, jog esu į ją įsimylėjęs. Tatai į mano sąmonę įėjo vėliau.

Kitą vakarą atsisėdęs prie to paties staliuko, tuoju pastebėjau Rūtą, aptarnaujančią netolimą stalelį. Bet ji į mane nekreipė dėmesio, net galvos nepasukė. Pagaliau, jai nešant pro šalį padėklą su alaus kaušais kažkokiai kompanijai, pašaukiau vardu:

— Rūta...

Ji nė neatsigrįžo.

Kas jai atsitiko? Gal ji įsiseidė, supratusi pozavimą dailininkui kitaip? Juk dažnai šitaip atstikdavo mano praktikoje. Arba gal jos motina uždraudė jai su manim prasidėti. Gal ji galvoja, kad aš ją noriu pasamdyti ir mokėsiu jai už pozavimą kaip ir elininės pozuotojoms?

Grįžtančiai su tuščiu padėklu pamojau. Ji pastebėjo ir oficialiai prisistatė:

— Atleiskit bet jūs sėdit ne prie mano staliuko...

— Rūta, ar pyksti ant manęs?

Ji keistai pažvelgė į mane, tarytum pirmą kartą pastebėjusi mane. Gal užsisvajojau apie ką nors?

— Aš... Aš ne... Aš nepykstu.

— Jau ilgai laukiu. Aš persėsiu prie jūsų stalelio...

— Dabar aš užimta, atleiskit...

Ji norėjo nueiti, bet pagriebiau jos laisvąją ranką. — Rūta negalvok nieko blogo... Aš noriu nupiešti tavo gražų veidėlį... Tu man davei įkvėpimo nutapyti puikų paveikslą. Ar klausei mamytės? Ar ji leis?

Rūta tarytum staiga prisiminė užmiršusi. Mačiau, kad ji neįjaukia pasijuto.

— Dovanokit, bet aš visai užmiršau paklausti mammos! Rytoj būtinai jums atsakysiu, gerai?

— Aš kantrus, -- atsakiau.

Atsisėdęs prie kito stalelio, užsisakiau taurę vyšnio. Vėl sekiojau akimis gyvąjį savo būsimą paveikslą.

(Bus daugiau)

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• R. Kezys ir G. Penikas, Dirvos bendradarbiai iš New Yorko, atvyksta į Clevelandą gegužės 29 d., kur dalyvaus Filisterių Skautų S-gos suvažiavime.

• Filisterių Skautų S-ga leidžia skautiškų dainų plokštelę. Sekantys dainos vienetai yra sutikę įdainuoti po kelias dainas: Clevelando vyrų oktetas, vad. R. Babicko, New Yorko vyrų oktetas, vad. A. Mrozinsko ir Chicagos skautininkių oktetas. Plokštelės leidimu rūpinasi V. Mikūnas iš Chicagos. Jis FSS suvažiavime Clevelande gegužės 29-31 d.d. padarys šiuo reikalu pranešimą.

• Čiurlionio Ansamblio jubiliejinės iškilmės, užsiėmusios 2 dienas, buvo labai iškilingai ir jaudinančiai atžymėtos sekmadienį įvykusiomis specialiomis pamaldomis Šv. Jurgio parapijos bažnyčioje.

Iškilingas Mišias atlaikė parapijos klebonas kun. Balys Ivanauskas, išvakarėse suteikęs Ansambliui stambią auką — salę banketui užleidus nemokamai. Mišioms asistavo kun. A. Spurgis, Draugo administratorius ir kun. P. Dzegoraitis. Pamokslą sakė kun. A. Spurgis.

Pamaldų metu giedojo Šv. Jurgio parapijos choras, vadov. P. Ambrazo. Solo giedojo operos solistė J. Augajytė.

Čiurlioniečiai pamaldose dalyvavo organizuotai su tautine vėliava. Prieš pamaldas buvo padėtas vainikas prie žuvusiems atžymėti paminklinės lentos bažnyčioje.

Pamaldos baigėsi visų maldininkų bendra giesmė į Mariją.

• Prieš atnaujinami savo draudimus, palyginkite kainas telefonuodami V. Giedraičiui 944-6835 ar Z. Obeleniui 531-2211.

Clevelando tautybių spaudos atstovai buvo pakviesti Schaefer Brewing Company svečiais suruoštoje vakarienėje. Šeimininku buvo Schaefer skyriaus vedėjas John J. Garrity ir distrikto vedėjas Joseph P. Fitzpatrick, kartu su Clevelando urmininkais W. Hauck, Erie Beer Distrib, bei A. Buchler, Tip Top Distributing, Inc. atstovais.

Dar prieš pradėdant rodyti filmą apie Schaefer Co. alaus daryklą, p. Garrity pabrėžė, kad bravaro vadovybė yra nusistačiusi remti tautybių spaudą skelbimais, tikintis, kad tuo pačiu bus pasitarnauta ir alaus prekybai.

Schaefer alus ir jo darymo metodai buvo atsivežti iš Vokietijos savininkų Schaeferių jau 1860 m. O šiandien tas bravoras jau yra septintuoju Amerikoje savo apimtimi. O tai todėl, kad gamyba vis tebėra prityrusiose Schaefer šeimos rankose.

Pobūvis ir susipažinimo vakarienė buvo suorganizuota Foreign Language Newspaper Service vedėjo p. Sanford Herman.

* PUIKI PROGA vyresnio amžiaus žmonėms pagilinti savo turimas žinias, įgyti naujų — net naują specialybę — praplėsti savo profesinį, kultūrinį ir visuomeninį akiratį — visa tai įmanoma naujai suteiktomis stipendijomis Cuyahoga Community College. Stipendijos teikiamos naujiems kursantams, sulaukusiems 60 metų. Tai skamba kiek keistai ir netikėtina. Bet tai faktas — paskelbtas to College prezidento Charles E. Chapman.

Be abejo, kad tos aukštosios mokyklos įvairiausiems kursams ir fakultetams gali naudotis bet kurio amžiaus žmonės, kvalifikuoti siekiant specialybės, turint norą ir energijos pašvesti laiko mokslui ir specialybių žinių įsigijimui. Kursai vyksta dieną ir vakarais, suteikiant galimybių mokintis ir dirbantiesiems.

Įsigijus specialybę ar savo turimas žinias papildžius tuose kursuose, pagerinamos pragyvenimo sąlygos ir užsitikrinama sau ir savo šeimai ateitis. O tu

kursų yra įvairiausių, lengvai pritaikomų kiekvieno kursanto pajėgumui.

Vyresnio amžiaus žmonės, be abejo, turi ne mažai patirties. Papildžius ją pridėtinėmis žiniomis kolegijoje, nauda visiems — visuomenei ir pačiam studentui, kokio amžiaus jis bebūtų.

Galimybėmis studijuoti, pasitobulinti ir praskleisti, savo ateities perspektyvas verta susidomėti. Cuyahoga Community College suteikia visas informacijas tel. 241-1556 arba įstaigoje 626 Huron Rd.

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

GEGUŽĖS 30 D. Katalikų Moterų S-gos 35 metų sukakties proga banketas Naujosios Parapijos salėje.

GEGUŽĖS 22 D. Clevelando vyrų okteto koncertas — balius Šv. Jurgio parapijos salėje. Rengia LSK Žaibas.

GEGUŽĖS 29, 30, 31 D.D. A.S.S. Filisterių Skautų S-gos suvažiavimas ir studijų dienos su programa Čiurlionio Ansamblio namuose.

GEGUŽĖS 30 D. Koncertas — balius (Hospitality Inn, 90 ir 91 kelių sankryžoje). Rengia Akademinių Skautų Sąjūdis.

BIRŽELIO 6 D. Šv. Kazimiero liet. mokyklos mokslo metų užbaigimas.

BIRŽELIO 13 D. Vysk. Valančiaus lituanistinės mokyklos gegužinė.

BIRŽELIO 20 D. Lietuvos okupacijos — baitsių birželio įvykių minėjimas. Rengia ALT.

BIRŽELIO 27 D. Kariui paremti gegužinė Čiurlionio Ansamblio namuose. Rengia L.V.S. Ramovė.

LIEPOS 4 D. SLA 14 Kuopos vasaros pobūvis kuopos nariams ir svečiams Čiurlionio Ansamblio sodyboje.

RUGSĖJO 25 D. Dirvos sukaktuvinis banketas Šv. Jurgio parapijos salėje.

SPALIO 2 D. Nerūgštos ir Pilėnų tautybių tėvų komitetų rengiamas balius Šv. Jurgio parapijos salėje.

SPALIO 16 D. Čiurlionio Ansamblio balius.

SPALIO 17 D. Pietūs. Rengia Vysk. M. Valančiaus mokyklos tėvų k-tas.

SPALIO 23 D. Šv. Kazimiero liet. mokyklos parengimas.

SPALIO 24 Kristaus Karaliaus minėjimas Naujosios Parapijos salėje.

SPALIO 30 D. Lithuanian Village Bendrovės tradicinis metinis balius Lietuvių salėje.

SPALIO 31 D. tradicinė vakarienė Naujosios Parapijos salėje.

LAPKRIČIO 6 D. Vakaras jaunimui. Rengia Vysk. M. Valančiaus mokykla.

LAPKRIČIO 27 D. Lietuvos Kariuomenės šventės minėjimas Šv. Jurgio parapijos salėje. Rengia L.V.S. Ramovė.

GRUODŽIO 26 D. Kalėdų Egutė. Ruošia Vysk. M. Valančiaus mokykla.

GRUODŽIO 31 D. Tradicinis Lietuvių Bendruomenės Naujųjų Metų sutikimas, Šv. Jurgio parapijos salėje.

REIKALINGA MOTERIS

Bendrai namų ruošai ir prosinimui, antradieniais ir penktadieniais. Skambinti po 4:30 val. p. p. telefonu: 464-9549. (56-58)

REIKALINGA MOTERIS

Buto išvalymui kartą į 2 savaites. Teirautis telef. 321-8837. (57-59)

TAUTOS HIMNŲ ISTORIJOS UŽKULISIUOSE JUOZAS STROLIA

(3)

VOKIETIJOS HIMNAI

Nevienas mūsų skaitytojas, turbūt, bus girdėjęs nuomonių, kad vokiečiai esą muzikų ir filosofų tauta. Tačiau nuostabu, kad vokiečių tautos himnų muzikos mažiau yra sukūrę savieji, o daugiau buvo naudojamos kitataučių arba kitų valstybių muzikų darbais. Nuo 1870 metų jungtinė Vokietija giedojo savo himną "Brause, du Freiheitsang!" (Slausd, tu, laisvės daina!) pagal anglų himno "God save the king" melodiją. Kaip imperatoriaus himnas pagal tą pat melodiją buvo giedamas ir Prūsijos himnas "Heil dir im Siegerkranz", o kai 1841 metais poetas Hoffmann von Fallerslebenas Helgollando saloje parašė eilėraštį:

Deutschland, Deutschland
Ueber alles,
Ueber alles in der Welt,
Wenn es stets zu Schutz und
Trutze
Bruederlich zusammenhaelt,

Vokietija aukščiau visko
aukščiau visko pasaulyje
jei apsigynimui ir pasipriešinimui
ji laikysis vis broliškai kartu,

tai prie šio teksto buvo pritaikyta austrų himno melodija. Ilgą laiką šis dvilypis kūrinys buvo Vokietijoje giedamas kaip neoficialus tautos himnas ir tik po Pirmojo Pasaulinio Karo Vokietijos prezidentas Fr. Ebert'as savo aktu iš 1922 metų šią, muzikos atžvilgiu labai turtingą ir iškilingą, o pagal teksto turinį išdžiūję ir jokio religinio elemento savyje neturintį giesmę pakėlė į oficialų vokiečių tautos himną.

Čia suminėtajį Vokietijos himną Drezdeno muzikos akademijos profesorius Dr. Herbert Viecez pedagoginiame seminare 1943 metais gerokai kritikavo. Jo nuomone, Haydnas, kurdamas Austrijos himno muziką, žinojęs ką daręs. Savo muzika jis iškėlęs ir pabrėžęs tas teksto vietas, kur yra suminėtas imperatoriaus vardas, pav., "Gott erhalte FRANZ den Kaiser, Unsern guten Kaiser FRANZ!" Vokietija prikerdama prie daug anksčiau sukurto austrų himno muzikos Fallerslebeno žodžius, padariusi didelę nesamone, nes naujo teksto mintis čia niekaip nesutampanti su muzikos mintimi, pav., "Deutschland, Deutschland UEBER alles, Ueber alles in der WELT!" Čia pirmasis muzikos pakilimas sutampa su nereikšmingu prielinksniu "ueber" (ant, aukščiau), o antras aukščiausias tonas, kuris logiškai čia turėtų simbolizuoti Deutschlandą (Vokietiją), nesutampa su žodžiu "Deutsch-

land", bet su "Welt" (pasaulis). Tai gi, dirbtinai prikergtoji Haydno melodija prieštaraujanti Fallerslebeno sukurtajam Vokietijos pranašumui ir didybei.

Po Pirmojo Pasaulinio karo Vokietijoje įsigalėjęs nacional-socializmas buvo atnešęs vokiečių tautai naujenybių ir himnų srityje. Berlyno 34-jo SA dalinio vadas Horst Wesselis 1927 metais buvo parašęs trijų posmų eilėraštį:

Die Fahne hoch! Die Reihen
dicht geschlossen!
S.A. marschieret mit ruhigem
Schrift.
Kam'raden, die Rotfront und
Reaktion erschossen,
Marschieren im Geist in un-
sern Reihen mit ir t.t.

Vėliavą aukštyn! Eiles tankiai suglausti!

S.A. žygiuoja ramiu tvirtu žingsniu,
Draugai, kuriuos raudonasis frontas ir reakcija sušaudė
Su mumis kartu jie dvasioje žygiuoja.

Kai šis vyrukas 1930 metais komunisto šūviu sužeistas po penkių savičių mirė, jo vardas buvo sugretintas su Hitlerio nepavykusio 1923 m. sukilimo aukomis, o jo asmuo buvo išgarbintas kaip nacių judėjimo kankinio. Tuomet visur imta dainuoti jo daina "Die Fahne hoch", o 1933 metais pirmasis jos posmas oficialiai buvo prijungtas prie himno "Deutschland" ir viso Vokietijos giedoti privalomas. Negana to šis nacių partijos himno tekstas pagal reiką būdavo kaitaliojamas, o įvairūs jo pakaitalai būdavo labai ekspresyvi ir turtingi sentimentalais ty žmonių, kuriems ši Wesselio daina buvo švenčiausia giesmė. Dažniausiai būdavo girdimas maždaug toks refreno pakaitalas:

Wenn Judenblut von deinem
Degen schon geflossen,
Doppelt so leicht und glatt ist
nun dein Tritt.

Kai žydų kraują nuo tavo peilio jau nutekėjo --
Dvigubai lengvas ir švelnus yra tavo žingsnis.

Čia kalbama nacių himno melodija neturėjo jokios pakilinės vokiečių tautinės dvasios, né muzikinės logikos. Pasak vokiečių muzikologo H. J. Moserio tai buvęs menkaverčiausias trečiojo reicho simbolis, kurio melodija sulpyta iš vienos karo atšarginių dainos ir vienos Reino žvejų melodijos. Oberlyno - Mobitų teismo gydytojas Dr. Weimannas, daręs Horst Wesselio lavono skrodimą, savo atsiminimuose sako, kad tą melodiją jis jau nuo seniau vis girdėdavęs Berlyne. Pirmiausia ją dainuodavę rusų kareiviai, paskui į buvusį komunistų kovos dainą, kol pagaliau ją "rekvizavę" naciai. Šio himno pradžioje sakome "vėliavą aukštyn", bet tų žodžių melodija slenka žemyn, kame pasireiškias prieštaravimas tarp padanges keliamo nacių žodinguo ir žemyn smunkančių dorovės įstatymų. Nesąmoningai ir čia aiškiai iškilys visas nacių programos apgaulingumas. Bert Brecht'as (kurio raštus su kitų antinaciškų rašytojų knygomis naciai suėdino 1933 m. gegužės mėn. 11 d.) buvo parašęs tokią, "asilių maršą" prasišėdantį, nacių himno parodiją:

Hinter der Trommel her
Trotten die Kaelber,
Das Fell fuer die Trommel
Liefere sie selber.

Paskui bugn! priek! Telikai kresnoja.
Savo kailius bugnui Patys jie aukoja.

(Bus daugiau)

* DR. LUTHER KING, dar kovo mėn. buvo paskelbęs Alabamoje gamintų prekių boikotą. Praeitą savaitę Associated Press atstovai patikrino visas prekybos pramonės šakas toje valstyje, turėjusias būti palieštomis to boikoto. Atsakymas -- iki šiol nebuvo geresnio biznio! Pasirodo, Amerikoje reikiama turi savo reikšmę...

Diana Beržanskaitė ir Vladas Melinis, aktyvūs Rūtos ansamblio nariai, neseniai susituokę Elizabethe, N.J. V. Maželio nuotrauka

Naturally
SUPERIOR SAVINGS
SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.
HOME and REMODELING LOANS
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON
FUNERAL HOMES
Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue EN 1-1763
936 East 185th St. KE 1-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

JAV LB ŠVIETIMO TARYBOS PRANEŠIMAS

LB Chicagos Apygardos švietimo Komisija, svarstydama lituanistinio švietimo reikalus, yra priėjusi tokių išvadų:

1. Reikia visais būdais ir priemonėmis kelti išeivijoje lituanistinių mokyklų lygį, kad per daug nenutolėtų nuo Nepriklausomos Lietuvos mokyklų lygio.

2. Mokyklų lygis tačiau nekeliamas mažinant mokslo metų skaičių; o jei kas teigia, kad gali išeiti aštuonerių metų kursą per šešerius metus, — prieštarauja mokslinei tiesai ir bet kurio krašto mokyklininei praktikai.

3. Šiuo metu pasireiškęs lituanistinių mokyklų mokinių skaičiaus augimas rodo, kad tėvai mokyklų reikšmę supranta ir todėl bet koks tų mokyklų lygio smugdymas neigiamai atsilieptų į jų pastangas išlaikyti lietuviybę.

4. Mokslo metų skaičiaus mažinimas ardo LB švietimo institucijų nustatytą bendrą mokyklų tvarką ir kliudo mokomosios medžiagos planingą ruošimą bei jos tobulinimą.

5. Vienai mokyklai sutrumpinus mokslą į šešerius metus, kai kitos laikosi aštuonerių metų, jos baigimo pažymėjimai negali būti lygios vertės su aštuonmečių mokyklų pažymėjimais.

Kristijono Donelaičio li-

tuaništinė mokyklai padarius reformą, — sutrumpinus mokslą dviem metais, LB Chicagos Apygardos švietimo Komisija, turėdama galvoje aukščiau minėtą išvadą, ir papildydama savo 1964 m. rugsėjo 27 ir 1964 m. spalio 25 posėdžių nutarimus, nutarė:

Tokios reformos nepripažinti ir jos išduodamų šešerių skyrių baigimo pažymėjimų nelaikyti mokyklos baigimo pažymėjimais, suteikiančias teisę stoti į aukštesnias lituanistines mokyklas.

Švietimo Taryba š. m. gegužės mėn. 8 d. posėdyje šį Chicagos Apygardos švietimo Komisijos nutarimą patvirtino ir skelbia jį tėvų žiniui.

JAV LB švietimo Taryba

• Prof. Dr. Bronius Vaškelis iš Lafayette kolegijos, Easton, Pa., gegužės 21 d. atvyksta į New Yorką, kur Filisterių Skautų S-gos New Yorko skyriaus sueigą skaitys paskaitą tema "Baltrušaičio vieta lietuvių literatūroje". Sueigoje bus taip pat pristatyti ir diskutuojami skyriaus veiklos reikalai. Visi nariai ir studentai skautai-skautės, baigia studijas, kviečiami dalyvauti. Sueiga įvyks R. ir D. Kezių gyvenvietėje, 62-15 69 Pl., Middle Village, N. R. Pradžią 8 val. vakare.

Scena iš Los Angeles lietuvių pastatymo "Žavioji dama", kuri buvo suvaldinta gegužės 1 d. Šv. Kazimiero parapijos salėje. Nuotraukoje iš kairės: L. Zaidienė, J. Radvenienė ir V. Gilyš, Operetės pastatymui vadovavo G. Gudauskienė.

New Yorko Operetės choras, vadovaujamas V. Strolis, gražiai pasirodęs savo metiniame koncerte gegužės 15 d. Brooklyne.

'Žaibo' merginos Omahoje...

Ar tikrai dalyvaus Žaibo merginos Amerikos, Meksikos ir Kanados tinklinio varžybose Omahoje? Dirva apie tai labai neišklaidai buvo išsitarusi, tačiau jokių tikrų žinių!

Gegužės 5-8 varžybų data ir geriausia patiemis viską sužinoti. Susitame į būrelį ir riedame į Strateginės Oro Komandos (Offutt Air Force Base) sporto salę. Žaidimai vyksta net keturiuose aikštėse. Lietuvių žaidžiant nematyti. Slėniu per salę ir ieškau clevelandiečių žitrovų eilėse. Niekur nematyti.

Sėdame prie pačios judriausios aikštės. Žaidžia dvi iškilios Kalifornijos komandos. Viena akim stebiu žaidimą, o kita dairaus Žaibo. Nei vadovo nei merginų nepažįstu. Gal kaip nors iš laikraštinių nuotraukų prisiminęs atpažinsiu. Pamatau mergaičių grupę ir kažką panašaus į Rytą Babicką. Gera proga išmėginti savo fotografinę atmintį.

Einu artyn ir prakalbu lietuviškai. Taip, Rytas Babickas su savomis. Sako -- mokausi, nes knygose žaidimų meno neaprašo, o čia pačios geriausios komandos. Sužinau, kad jie dvejais rungtynės laimėjo, o vienas pralaimėjo. Rytas, sako, ketvirtas žaidžiamas. Laikas 9:15 ryto. Prie R. Babicko šono "atsinaujinu" tinklinio terminuose ir bendrais bruožais susipažįstu su Žaibo merginų gabumais ir galimais sekančiuose susitikimuose. Ūpas kyla, nes vadovas tikisi ir ketvirtąsias laimėti.

Kitą rytą gerokai prieš devynias vėl pralendame pro madingus SAC vartuose "oro policininkus" ir kaip Omahos lietuvių atstovai garbingai užimame patį pirmąjį suolą. Visas dešimtukas!

Aikštėje jau šildosi žaliai baltais žaibietės ir Yamaha iš Meksikos City. Tų yamahų pilna aikštė, o mūsų šešios vos septynios.

Prasideda žaidimas. Teisėjas per pačią širdį sušvilpia. Mūsų merginos greitai pelno pirmus taškus ir veda. Išsilauko ild seto galo, 15:5 Žaibo nauda. Mes kauldame!

Antras setas. Mes drąsūs šypsomės. Jau 6:0 mūsų nauda. Meksikietės pradeda be pertraukos keisti žaidėjas. Mūsų šešios neturi ir pasimeta. Pralaimėjimas (13-15). Žitrovių vadovą. Jis nesijaudina. Ramlaidės to strategiją trečiam setui.

Švilpukas ir žaidimas tęsiasi. Maža nesėkmė Žaibui ir aš nebeįsilaikau. Einu "žitroti lėktuvų". Atvėstu ir grįžtu atgal. Pirmas žvilgsnis lenton ir valio! Merginos gerokai veda. Rėkdam, kad net jankiai pradeda žitroti. Meksikietės žitrovės mėgina savo "pažadinančiais" komandiniiais šūkiais padėti gelbėti. Mūsų lietuviškas dešimtukas turi stipresnes gerkles ir savo kauldumu pajėgiam atsirevanšuoti. Persvara vis didėja ir tretytis setas (15:6) nulemia Žaibo merginoms pergalę. Atsidūstame ir šluostomės prakaitą. "Žaidimas" gerkliomis nebuvo lengvas.

Po pietų grįžtame prie tos pačios aikštės. Lentoje pažymėta -- Lithuanian AC (Žaibas) prieš Chicagos "Rebels". Einu prie R. Babicko ir noriu vėl išgirsti jo nuomonę. Galas, sako jsi!

Chicagos Rebels jau ne iš prastųjų. Žaidžia olimpinę žaidėją -- juodukę. Taip pat ir Ona Jameikienė. Švilpukas ir kaip briedžiai bėga chicagietės. Pačioje pirmoje minutėje veda. Taip ir baigia savo naudą (17-7). Antroje sete mūsų merginos dar susigriebia ir pasekmes gerokai aplygina. Tačiau išsilauktyti nebepajėgia. Galas (12:15)! Iš varžybų išskranta (du minusai).

Lieka laisvas šeštadienis ir Omahos S.K. Lithuanica kviečia išvargusias žaidėjas ir jų patvarų vadovą pobūviui. Pobūvis buvo surengtas naujai įrengtoje V. Mackevičiaus užkandinėje (5213 So. 33 Ave.). Nors oficialiai tai vieta vad. Lithuanian Bakery, bet neoficialiai šis pastatas tampa lietuvių namais Omahoje. Patalpos yra tiek erdvios, kad savininkas jas iš dalies sutinka paaukoti ir lietuviškiems reikalingam, kaip šokiams, vestuvėms ir susirinkimams. Net galvoja įrengti patalpas pravažiuojantiems svečiams. V. Mackevičius, lėšoms

leidžiant, rengiasi patalpas stilizuoti lietuviškais motyvais. O gal čia bus pradžia pastovių lietuvių Namų Omahoje? Jei taip, tai svečiai iš Clevelando juos lygtai ir "atidarė".

Koks pirmininkas -- tokia ir organizacija! Taip drąsiai galėtume tvirtinti. Kai balandžio 11 d. Omahos lietuviai išsitrinko naują bandruomenės apylinkės valdybą, tai vienbalsiai pirmininku pasiskyrė Petrą Adamonį. Tai žmogus, kuris vis mėgina ką nors daryti ir padaro.

Gegužės 15 reikla ką nors iš Omahos pasiųsti į Washingtoną. Pirmininkas porą vakarų praleido prie telefono, išsikalbėjo su visais kitais mažesniais pirmininkais (surinko pinigų) ir nupirko Omahos lietuvių studentų atstovui Rimui Guzulaičiui bilietą lėktuvu Washingtoną ir atgal.

-- Skrisk sako, ir nepadaryk Omahos lietuviams gėdos prieš Prezidentą!

(vš)

• Vytautas S. Ilgūnas, iš Worcesterio, Mass., paaukojo Lietuviių Fondui šimtą dolerių.

• Dr. Kazokienė, Mūsų Pastogės redaktorius Kazoko žmona, atvyksta iš Australijos su dantistų grupe į Kanadoje ruošiamą dantistų konferenciją. Ta proga p. Kazokienė lankysis ir JAV. Chicagoje atsisiras apie gegužės 20 d., po to vyks į New Yorką.

P. Kazokienė Sydnėjuje turi savo dantų gydymo kabinetą.

WATERBURY

PASITARIMAI DEL PROTESTO SĄSKRYDŽIO

Gegužės 2 d. šv. Jurgio parapijos mokyklos patalpose Waterburio L. B. Valdybos iniciatyva buvo sukviešti patriotinių organizacijų atstovai pasitarimui, kaip būtų galima sėkmingiau dalyvauti š. m. birželio 20 d. Hartford, Conn. įvyksiančiame, ryšium su 25 m. Pabaltijos kraštų okupacija, antikomunistiniame Protesto Sąskrydyje. Dalyvavo virš 40 asmenų, kurių tarpe 8 tebeįsijaujančių mok-

slus jaunimo organizacijų atstovai.

L. B. Valdybos pirmininkui A. Paliuliui paaiškinus susirinkimo tikslą, platesnį pranešimą padarė V. Bražėnas. Vienbalsiai buvo nutarta sąskrydžio reikalui sudaryti Waterbury komitetą, pakviečiant pirmininku energingą ALT pirminką A. Čampę.

Kad darbas sklandžiau vyktų, buvo sudarytos pagalbinės komisijos: reprezentacijos -- pirmininkas prof. A. Aleksis, finansų -- D. Venclauskaitė, transporto -- J. Karmūza, visuomeninės tautos -- A. Paliulis, programos -- A. Malakauskas, informacijos -- A. Bražėnas.

Vyčių atstovė M. Andrikytė perskaitė jos suredaguotą rezoliuciją prezidentui L. B. Johnson'ui pritarantį jo griežtesnei politikai Vietname bei primenant Pabaltijos Valstybių laisviniimo reikalą. Rezoliuciją susirinkimas vienbalsiai priėmė.

Pabaltijos kraštų okupacijai paminėti pritarimas yra labai didelis. Gerb. klebonas kun. E. Gradeckas net atkėlė savaitę anksčiau, t. y. birželio 13 d. parapijinės mokyklos mokslo metų užbaigimo iškilmes, kad tik skaitlingiau galėtų dalyvauti sąskrydyje. M-gė.

TORONTO

MOTINOS MINEJIMAS

Motinos dienos minėjimas, kurį tradiciniai Toronte ruošia lietuvių bendruomenės apylinkės valdyba sutelkė nemažai motinų ir visuomenės. Tai įvyko Prisiėlimo parapijos salėje gegužės 9 d. Minėjimą trumpu įžangos žodžiu pradėjo pirmininkas Aug. Kuolas. Invokaciją skaityti buvo pakviestas kun. J. Staškevičius. Generalinis Konsulas Kanadoje dr. J. Žmuidzinas savo kalboje pasveikines susirinkusias motinas iškelė jos gilesnę prasmę, paragindamas lygiagrečiai šalia savosios, nepaliaujamai mylėti ir tą visų mūsų motinų motiną Lietuvą.

Paskaitą "Tėvų rūpesčiai" skaitė A. Rinkūnas, kurioje buvo keliama esančios negerovės šeimos.

Meninę programą išpildė vaikų darželio, šeštadieninės mokyklos mokiniai ir Z. Orentienės baletu studijos mokinės. Visų dėmesio centre jaunųjų pasirodymas su tautiniais šokiais, kuriuos paruošė mokyta. Augaitytė. Taipgi buvo miela išklausti Andriaus Chveduko solo dainų, Kuprevičiūtės motinai sukurto deklamacijos ir piano muzikos. O ypatingai teko žavėtis mūsų jaunųjų pasiektais laimėjimais baletu. Gera savo pareigas atliko meninės programos pranešėja Laima Švėgždaitė. Po padėkos žodžio minėjimas buvo baigtas Tautos Himnu. (b)

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖ SĄJUNGA

savo suvažiavimo proga ruošia iškilmingą

BALIŲ,

kuris įvyks š. m. gegužės 29 dieną, Statler Hilton Hotel, 7 Avenue ir 33 Street, New York, N. Y.

7 val. vak. kokteilis, 8 val. vakarienė ir 10 val. vak. šokiai iki 2 val. ryto, grojant neolituanių orkestrui iš Chicagos ir dalyvaujant Vandai Stankienei.

Įėjimas 12 dol. asmeniui, Jaunimui vien tik į šokių 3 dol.

Vanda Stankienė

Kviečiame lietuvių visuomenę gausiai atsilankyti. Bilietus iš anksto galima įsigyti pas ALT S-gos Seimo rengimo komiteto pirmininką Albina Trečioką, 185 N. Sterling Drive, Orange, N. J. 07050. Telef. 675-3925, Code 201. Banketo rengimo komitetas: Jurgis Sirusas -- pirm. 85-59 88 St., Woodhaven 21, N. Y. HI 1-8724; Petrą Lanį -- 1248 Waverly Pl., Elizabeth, N. J. 353-1169; Antaną Seniką -- 24 North Road, Great Neck, N. Y. HU 7-5407.

Baliuje bus progos ne tik pasilinksinti, bet ir sutikti senai matytų draugų bei pažįstamų iš visos Amerikos atvykusių Seimo atstovų ir jų šeimų. Rūbai vakariniai.

Rengimo Komitetas

Po gražiaj suurošto Chicagos Lietuvių Skautams Remti Draugijos dainos ir dailiojo žodžio vakaro, kur programoje dalyvavo solistė Daiva Mongirdaitė ir aktorius Vitalis Žukauskas, buvo suuroštos vaishės. Prie stalo iš kairės sėdi: p. Palčiauskas, V. Vijelds, prof. Jakubėnas, Knopfmillerienė ir kiti. Gale stalo stovi Draugijos pirm. dr. St. Biežis.

L. Knopfmillerio nuotrauka